

ОСНОВА

ВИДАВНИЧА ГРУПА
ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ

Вітаємо з 25-річчям
незалежності
України!

Бажаємо миру та злагоди,
здоров'я та щастя!
Слава Україні!

Замовляйте методичну літературу до нового навчального року! 8 класи за новою програмою!

Старт передплатної кампанії 10 вересня. Нові ціни на останній сторінці журналу!

Реєструйтеся на марафон вебінарів 18-19 серпня 2016 року!
<https://goo.gl/HcjBCy>

СЕРПЕНЬ 2016

Ми з вами з 2002 року!

Передплатний індекс — 49673, 90819

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 8 (68) серпень 2016 р. ■ Заснований у квітні 2010 р. ■ Виходить раз на місяць ■ Передплатний індекс — 49673, 90819

НЕ

ЗМУШУЮЧИ,

А

ЗАХОЧУЮЧИ?

Технології інтерактивного навчання

Л. А. Абашник*, Харківська обл.

Можна привести коня на водопій,
але не можна примусити його пити.
Англійське прислів'я

■ Л. А. Абашник

Не припиняєш дивуватися народній мудрості, — це я про коня і водопій. Як не тільки привести учня в аудиторію, а й заохотити його до активної роботи? Як навчити нового, не змушуючи «пити насильно», а викликавши «спрагу» — в ідеальному варіанті — до знань? Поговоримо, поміркуємо...

Я думаю, що необхідно перебудувати навчально-виховний процес так, щоб у ньому багато часу займало не пасивне сприйняття початкової інформації в умовах «словесної сидячої педагогіки», а активна, самостійна, зокрема науково-пошукова, діяльність учнів.

Як не намагаєшся, як чудово й артистично не розповідаєш нову тему, а в пам'яті учня залишається лише 20% від почутого. Тому виходить, що найефективніші методичні прийоми уроку — ті, які спонукають до активної діяльності.

Працюючи з дітьми, прагнучи викликати «спрагу» до знань, а головне — стійкий інтерес до англійської мови, я випробувала багато нестандартних форм та методів навчання.

Останнім часом вивчення іноземної мови стало більш практично спрямованим завдяки впровадженню комунікативного підходу, який передбачає ситуативність навчання. Ситуативність здатна відтворити життєву реальність і навчати учнів спілкування в умовах, наближених до умов реального життя. А це, у свою чергу, збуджує інтерес до вивчення іноземної мови.

Інтерактив означає «взаємодія»

На мою думку, засобами розвитку сучасної молоді людини є впровадження комунікативного підходу, застосування інтерактивних

Володіння іноземною мовою поглиблює знання рідної мови, розширює світогляд людини, сприяє розвитку особистості, здатної використовувати іноземну мову як засіб спілкування. Тому я поставила своєю метою пошук і використання ефективних інтерактивних технологій навчання для розвитку навичок усного мовлення.

* Л. А. Абашник, викладач англійської мови, Вище професійне училище № 27, м. Куп'янськ, Харківська обл.

технологій навчання, створення на уроках сприятливої атмосфери для його творчого зростання. Орієнтація навчання на особистість, навчання самоаналізу й самоконтролю та засвоєння учнями життєвого досвіду поколінь. Поєднання всіх цих складових сприяє вихованню людини, здатної до саморозвитку, яка вміє робити вибір, об'єднуватися з іншими для досягнення мети, бути членом команди й мати активну громадянську позицію.

Учні по-різному сприймають, обробляють, відтворюють, класифікують та застосовують знання. Тому навчання має бути пристосоване до індивідуальних потреб різних учнів. Це вимагає від учителя різноманітних підходів у навчанні. Якщо підсумувати все, що було сказано раніше, то нескладно зробити висновок — сучасне навчання вимагає якомога більшої та активної участі учнів у навчальному процесі. З цієї точки зору я використовую якомога більше інтерактивних вправ та ігор. Застосування інтерактивних технологій зазвичай викликає в учнів великий інтерес і надовго запам'ятовується разом із тим навчальним матеріалом, який був задіяний у завданні.

Слово «інтерактив» англійського походження, означає «взаємодія». Отже, інтерактивний — здатний до взаємодії, діалогу.

В Україні розроблено та пропагують технологію інтерактивного навчання Оксани Іванівни Пометун.

Інтерактивне навчання — це спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, яка має конкретну, передбачувану мету: створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень почуватиметься успішним, інтелектуально спроможним.

Лінії взаємодії, методика й особливості

Будь-який урок можна проводити в інтерактиві, лише треба закласти в нього основу діалогу.

Інтерактивне навчання побудоване на лініях: «учень — учень», «учень — група учнів», «учень — аудиторія», «група учнів — аудиторія», «учень — комп'ютер».

Інтерактивне навчання здійснюють завдяки переживанню учасниками конкретного досвіду (гра, вправа, ситуація), осмисленню отриманого досвіду, узагальненню, застосуванню на практиці.

Особливості інтерактивного навчання полягають у примусовій активізації пізнавальної діяльності; самостійному пошуку вирішення проблеми;

зміні ролі вчителя на роль організатора, консультанта; виключенні монологічного викладення матеріалу; характері діалогу.

Методики та форми інтерактивного навчання є:

- ситуативні — розгляд реальної чи вигаданої ситуації;
- дискусійні — обговорення тієї чи іншої проблеми, обмін ідеями та думками;
- рефлексивні — самоаналіз, осмислення та оцінка власних дій та дій групи;
- пошукові — отримання певної інформації з різних джерел, модель наукового дослідження;
- асоціативні — опора на асоціативне мислення;
- аналітичні — критичне мислення (дедукція — від часткового до загального та індукція — від загального до часткового);
- репродуктивні — відтворення готових відомостей;
- ігрові — моделювання реальних та вигаданих ситуацій;
- проектні — головна мета — не накопичення знань, а оволодіння способами діяльності.

Класифікація інтерактиву

Інтерактивні технології класифікують за метою уроку та формою організації навчальної діяльності та за розподілом інтерактивних методів.

За метою уроку та формою організації навчальної діяльності інтерактивні технології поділяються на:

- технологію кооперативного навчання (робота в парах, ротаційні трійки, карусель, робота в малих групах, акваріум),
- технологію колективно-групового навчання (обговорення проблеми в загальному колі, мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи — учусь, «Броунівський рух», ажурна пилка, аналіз ситуації, вирішення проблем, дерево рішень),
- технологію ситуативного навчання (імітаційні ігри, розігрування ситуації за ролями), технологію опрацювання дискусійних питань (метод «Прес», займи позицію, зміни позицію, континуум, дискусія, дебати) (див. презентацію на osnova.com.ua).

За розподілом інтерактивних методів технології є:

- превентивні інтеракції (тренінг, консультація),
- імітаційні інтеракції (інсценування, ділові ігри, диспут),

- неімітаційні інтеракції (конференція, практикум) (див. презентацію на osnova.com.ua).

« Мета інтерактивного навчання: розширення пізнавальних можливостей учнів, зокрема у здобуванні, аналізі та застосуванні інформації; можливість перенесення набутих умінь, навичок та способів діяльності на різні предмети та позаурочне життя учнів; формування глибокої внутрішньої мотивації.

Граємо за правилами

Правила організації інтерактивного навчання: до роботи мають бути залучені всі учні; активну участь у роботі слід заохочувати; учні повинні виконувати правила роботи в малих групах; учні повинні бути підготовлені до роботи.

Беручи до уваги можливості своїх учнів, я обираю найефективніші форми та методи організації

активної діяльності учнів на уроці. Уважаю, що всі види мовленнєвої діяльності підпорядковані одній меті — навчити учнів спілкування іноземною мовою, отже, вони існують не окремо один від одного, а у взаємозв'язку.

Більшість учнів, що приходять до нас на перший курс, мають низький рівень знань з англійської мови, тому вони соромляться читати, говорити, відповідати на питання. Тому для того, щоб допомогти дітям позбутися таких комплексів, зацікавити їх своїм предметом, я на кожному уроці застосовую різноманітні інтерактивні вправи. Діти отримують різнорівневі завдання, будь-яка робота врахована під час оцінювання, тому вже через декілька уроків у них зникає страх помилитися при відповіді. Жоден урок у нас не проходить без ігор, випереджувальних завдань, тестування, перегляду відеофрагментів, роботи зі схемами, таблицями тощо.

Увімкни мікрофон

Використовую у своїй роботі метод «Мікрофон». Учні мають можливість сказати щось швидко, по черзі, відповідаючи на запитання або

Завантажте БЕЗКОШТОВНІ матеріали для роботи!

Видавнича група «Основа» пропонує БЕЗКОШТОВНІ добірки матеріалів на сайті <http://osnova-edu.in.ua>

- для директорів, класних керівників та широкого кола педагогів

3 добірки

за посиланням: <http://osnova-edu.in.ua/highschool>

- для вчителів початкової школи

2 добірки

за посиланням: <http://osnova-edu.in.ua/nurseryschool>

- для вихователів та логопедів ДНЗ

3 добірки

за посиланням: <http://osnova-edu.in.ua/dnz>

**Заходьте на сайт та завантажуйте!
Ми підбрали матеріали спеціально для вас!**

Усе для полегшення вашої роботи!

ОСНОВА
ВИДАВНИЧА ГРУПА

висловлюючи свою думку чи позицію. Говорити має тільки той, у кого мікрофон. Коли хтось висловлюється, інші не можуть говорити або викрикувати з місця. Часто застосовую цей метод під час перевірки вивченого матеріалу.

Навчаючи — вчися

Захопливим для моїх учнів є метод «Навчаючи — учусь». Коли оголошено тему і мету уроку, роздаю картки із завданнями учням, вони ознайомлюються з інформацією. Коли учні щось не зрозуміли, вони запитують про це в мене. Після цього учні передають свою інформацію іншим учням у доступній формі. Їхнє завдання полягає в тому, щоб поділитися своєю інформацією з іншими учнями і самому дізнатися про певну інформацію від них. Цей метод можна використовувати під час вивчення нового матеріалу.

Поплавай в акваріумі

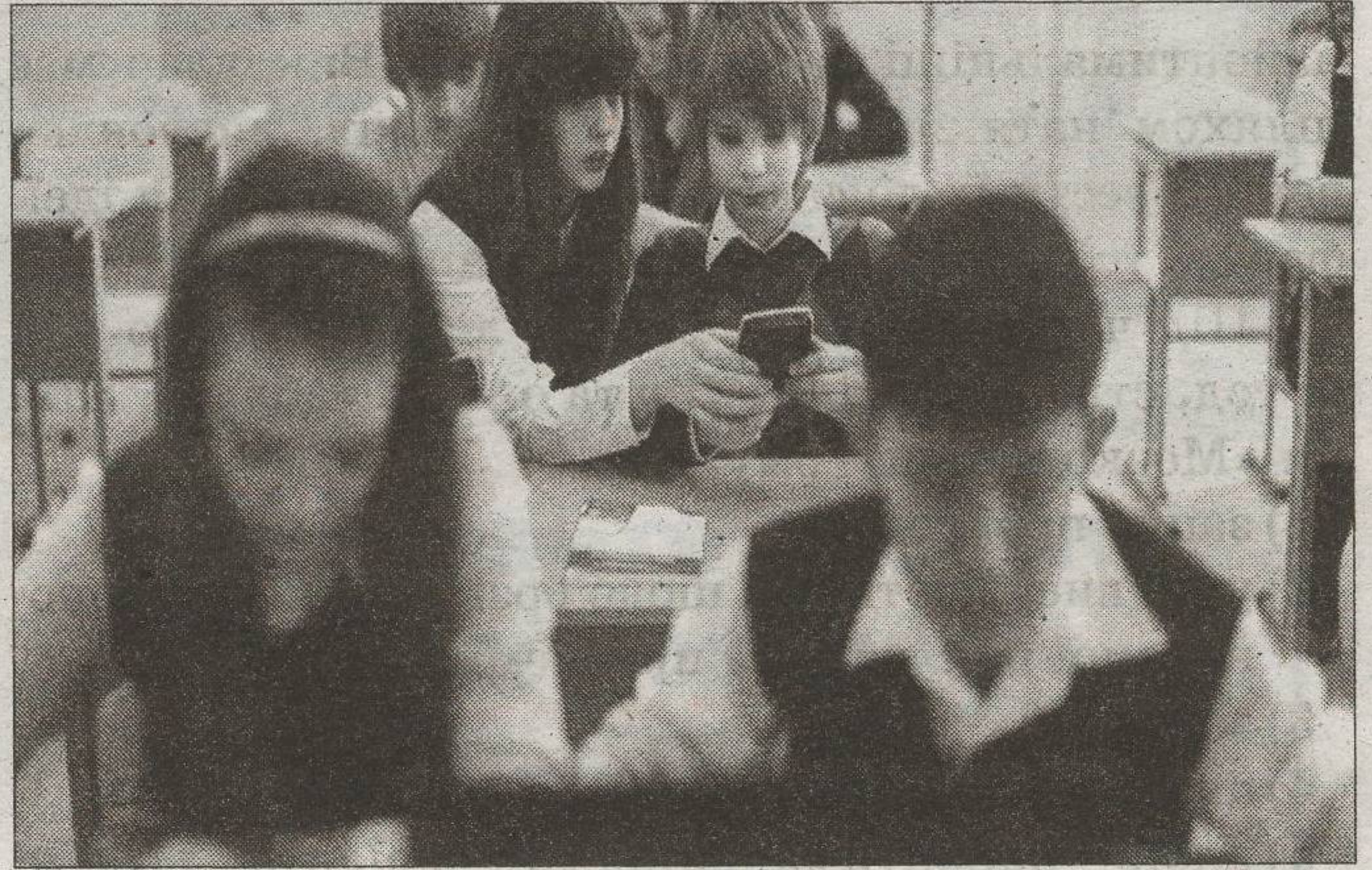
Ефективним методом, який я використовую на своїх уроках, є «Акваріум». Після того як об'єдную учнів у дві-чотири групи і пропоную завдання та необхідну інформацію, одна з груп сідає посеред класу, утворивши коло «Акваріум». Учасники цієї групи починають обговорювати порушену мною проблему. Усі інші учні мовчки спостерігають за обговоренням, роблять висновки. Після закінчення викладач ставить аудиторії запитання типу: «Чи згоден ти з думкою групи?»

Знайди «випиляне»

Ще одним методом інтерактивної роботи, який я використовую на своїх уроках, є «Ажурна пилка» («Джигсоу»). За допомогою цього методу можна за короткий проміжок часу отримати великий обсяг інформації. Під час роботи за допомогою методу «Ажурна пилка» учні повинні бути готовими працювати в різних групах. Цей варіант було розроблено Еліотом Аронсоном 1978 року. Наприклад, учні групи «А» отримують текст із пропусками інформації. Учні групи «Б» отримують тексти, де є інформація, яка відсутня в групі «А». Завдання: під час спілкування отримати недостатню інформацію. Я добираю матеріал та роздаю його лідерам груп, які повинні донести цей матеріал членам своєї групи.

Займай позицію

Метод «Займи позицію» використовую на своїх уроках наприкінці вивчення теми, що допомагає

проводити дискусію, надає можливість висловитися кожному, продемонструвати різні думки з теми, обґрунтувати свою позицію або перейти на іншу позицію в будь-який час, якщо вас переконали, та назвати більш переконливі аргументи.

Висловлюйся як експерт

Учні самостійно готують запитання, які ставитимуть під час «Ток-шоу». Найголовніша вимога — вони мають бути чіткими та лаконічними. Для проведення «Ток-шоу» група поділяється на «експертів» (гостей) та «журналістів». Експерти (гості) посідають місце в центрі, журналісти по черзі ставлять запитання, тримаючи в руці мікрофон. Під час виконання цієї вправи учні навчаються із факторів виділяти головні думки, на основі яких ставитимуть запитання. Метою такої форми навчання є набуття навичок публічного виступу та диктування. Викладач на занятті є ведучим. Він оголошує тему дискусії, надає право висловити свою думку із запропонованої теми «запрошеним гостям». Ведучий теж має право ставити питання або переривати промовця.

Готуй мізки для штурму

Метод «Мозковий штурм» — ефективний метод колективного обговорення, пошук рішень, що спонукає учнів проявити свою уяву та творчість, який досягається шляхом вільного вираження думок усіх учнів і допомагає знаходити кілька рішень з конкретної теми. Усі учасники «штурму» пропонують ідеї щодо розв'язання висунутої викладачем проблеми. Викладач або один з учнів записує на дошці всі висловлені думки. Ідеї групують, аналізують, розвивають групою. Можна вдосконалювати чужі ідеї. У ході роботи над матеріалом учні перевіряють правильність міркувань і обирають

найоптимальніші варіанти рішень. Викладач має шляхом натяків, логічних висновків, висловлювань довести їх до самостійного усвідомлення ідеї, факту, тобто заповнення інформаційної програми.

Під час вивчення лексики використовую цей метод, створюю *Mind Map* та опорні таблиці. Етапи «Мозкового штурму»:

- 1) запис проблеми;
- 2) учні висувують ідеї щодо розв'язання запропонованої викладачем проблеми;
- 3) запис усіх ідей;
- 4) аналіз усіх ідей;
- 5) вибір найоптимальнішого варіанта розв'язання.

Групову форму роботи використовую під час навчання учнів усного мовлення і читання. У кожній групі є дві-чотири підгрупи, які змінюються час від часу. У кожній підгрупі є консультант зі встигаючих учнів, які допомагають мені керувати навчальною діяльністю своєї підгрупи. Перебуваючи в кожній підгрупі, учні з високим рівнем знань допомагають слабшим учням під час виконання завдань.

Анкетування проводжу на етапі узагальнення матеріалу або під час підбиття підсумків.

Виклич асоціації

«Асоціацію» можна проводити на будь-якому етапі уроку, але найкраще — на початковому. Викладач записує слово-тему на дошці й запитує: «Які слова і словосполучення у вас асоціюються з цим словом?» Учні висловлюють свою асоціацію, пояснюють, чому вони обрали саме це слово, виходять і записують на дошці.

Активуй резервний «зір»

Метод «Наосліп» полягає в тому, що викладач ділить навчальний матеріал на кілька частин, кожному учню в кожній групі дають одну або дві частини матеріалу. Кожен учень знайомиться з матеріалом так, щоб мати змогу описати його іншим членам навчальної групи. Члени кожної групи разом вирішують, у якій логічній послідовності можуть об'єднуватися частини матеріалу, які вони мають на руках. Учні можуть описувати свої частини, запитувати інших про їхній матеріал, але не мають права чіпати частини інших членів.

Спресуй думки

Метод «Прес» використовую у випадках, коли виникають суперечливі думки з певної проблеми, і учням треба посісти чітко визначену позицію з проблеми, аргументувати її. Метод дає можливість навчитися формулювати та висловлювати свою думку з дискусійного питання. Він містить такі етапи: висловлення своєї думки, у чому полягає точка зору; причина виникнення думки; наведення прикладів; узагальнення своїх думок, висновки.

Мовна зарядка

Спілкування на уроці іноземної мови здійснюють на основі значимої для учнів інформації. Одним з найважливіших способів підвищення його ефективності є посилення його комунікативної і пізнавальної спрямованості. Дуже важливим фактором у цьому є мобілізувальний початок уроку — мовна зарядка (warming-up).

На своїх уроках застосовую різноманітні види мовної зарядки. Наприклад, фразу-стимул. Учні, використовуючи фрази згоди чи незгоди, висловлюють свою точку зору.

Для мовної зарядки використовую дидактичну гру «Інтерв'ю». Учні об'єднуються у три групи, й один з них проводить опитування у своїй групі. Після опитування учні підсумовують результати. Виконання цього завдання дозволяє говорити більш як одному учню одночасно, у такий спосіб збільшується тривалість мовлення учня.

Для мовної зарядки я часто використовую дидактичну гру-змагання «Брейн-ринг». Учні об'єднані в групи, я зачитую визначені слова і, коли діти знають правильну відповідь, дзвонять

у дзвінок і відповідають. Я налаштовувала учнів давати повну відповідь, а не одне слово. Інколи під час проведення такої гри учні самі пишуть завдання. Для розвитку ініціативної мови використовують події, що відбуваються в країні, житті училища або групи.

«У системі розвитку комунікативної компетенції вчителю необхідно відпрацювати ситуативно-мовленнєву стереотипію діалогічного контакту. Володіння чітким набором фраз рівня словосполучення-речення — необхідна умова, яка забезпечує плавне протікання діалогу, особливо його початку. Наявність готових фраз значно полегшує комунікацію, дає можливість її учасникам приділити більшу увагу побудові нових за формою висловлювань.»

Побудова діалогу

Для формування в учнів асоціації репліка-стимул — репліка-реакція пропонуємо гру «Знайди партнера». Одній групі учнів дається перша фраза мікродіалогу, а другій — його продовження. Завдання учнів — знайти свого партнера й обмінятися репліками. Для цього завдання підбираю ситуації, які часто трапляються в повсякденному спілкуванні.

Оскільки спілкування — це, по суті, взаємодія ролей, завдання вчителя полягає в тому, щоб навчити учнів усвідомлювати свою роль, уміло імпровізувати. Одним із завдань, яке розвиває логічне мислення учнів, є постановка реплік діалогу а правильному порядку. Зазвичай ситуація в діалозі є життєвою, і учні можуть передбачити його хід. Поставивши репліки в правильному порядку, учні драматизують діалог. Цінність завдання полягає в тому, що те, що доводиться здобувати своєю працею, запам'ятовується краще. З мого досвіду — подібні справи допомагають учням засвоїти розмовні кліше, які потім створюють базу для продуктивного висловлювання.

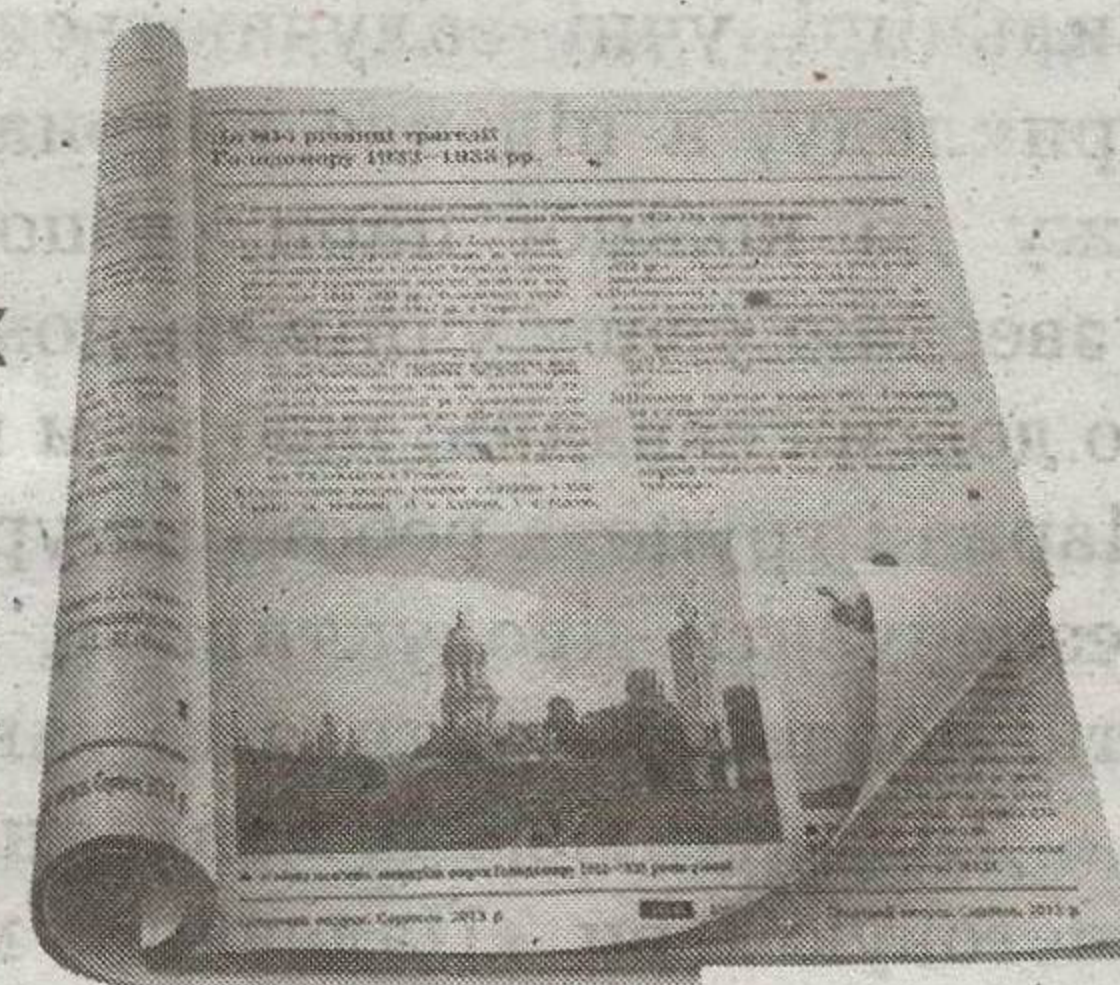
Робота в парах

Попередні приклади завдань були легші, тому що не вимагали від учнів творчого виконання завдань. Складнішими завданнями є заповнення

Банк, якому можна довіряти, — це Методичний банк!

Отримайте доступ до найповнішої онлайн-бібліотеки!

57 тисяч статей з усіх шкільних предметів, яких щомісяця стає більше!

Треба лише оформити абонентський квиток!

Це доволі просто:

1. Спочатку треба зареєструватися або використати логін та пароль сайту <http://journal.osnova.com.ua>.
2. Потім обрати предмет та бажаний період користування у розділі «Методичний банк» у вашій робочій кімнаті.
3. Оплатити у зручний для вас спосіб та надіслати копію квитанції на електронну адресу: site@osnova.com.ua.
4. Коли ми перевіримо банківські дані, одразу оформимо вам квиток. Від того моменту зможете користуватися БАНКОМ.

Вартість абонентського квитка у гривнях

1 міс.	3 міс.	6 міс.	12 міс.
50	120	180	360

Оформлюйте абонентський квиток вже зараз!

Технічна підтримка:

☎ (057) 731-96-34, ✉ site@osnova.com.ua.

ОСНОВА
НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР

інформаційних пропусків. Цей прийом також можна назвати комунікативним пропуском. Він реалізується через завдання, що зазвичай виконують у парах. Я також використовую такий вид роботи, адже в реальному житті люди зазвичай обмінюються інформацією. У картках, які я давала учням, в одного була картинка, яка допомагала йому відповідати на запитання партнера, а другому учневі слід було скласти запитання, використовуючи підказки на картці.

Початком роботи в парах я даю чіткі інструкції, щоб учні розуміли, що вони мають робити. Сильніші учні залучаються до демонстрування прикладу, а під час виконання завдання підходжу до кожної пари, допомагаю, підбадьорюю і звертаю увагу учнів на помилки. Я не даю надто довгих завдань, щоб діти не втрачали інтересу. Парна і групова робота на уроці дозволяє мені забезпечувати продуктивний баланс між тривалістю мовлення вчителя та учня.

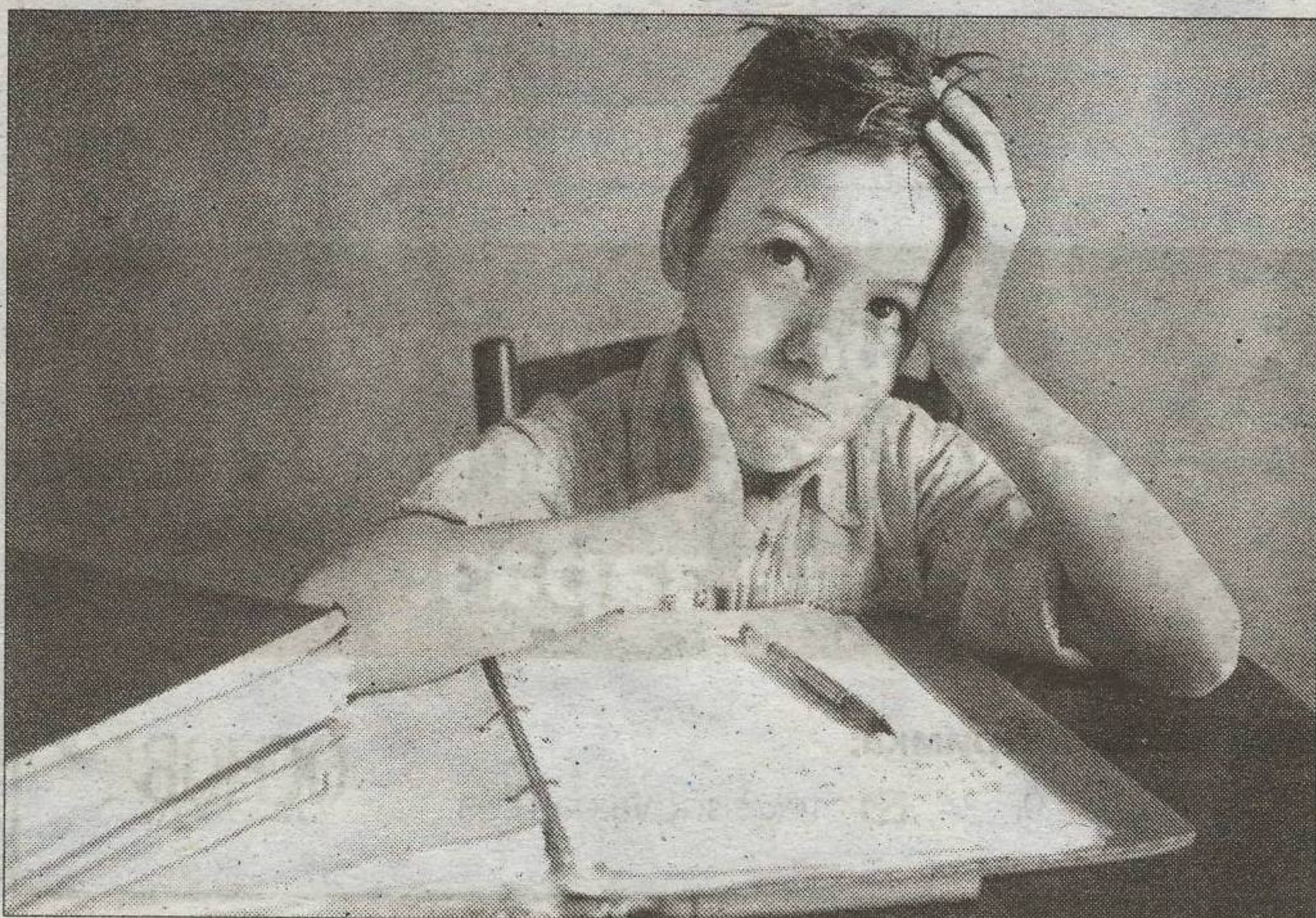
Для активізації мовленнєвої діяльності використовую ігри «Палаючий м'ячик», «Поспіши», метод «Коло ідей» з метою спонукання учнів до швидкої дії. Такі вправи сприяють формуванню уваги, мислення, розвивають пам'ять.

Часто використовую інтерактивну вправу «Місткий кошик», оскільки вона допомагає учням зосередити свою увагу, розширювати лексичний запас.

Трансформаційна вправа «Альтернатива» готує учнів до виконання завдань ДПА та ЗНО.

Часто використовую інтерактивні вправи «Лови помилку», «Позитивне коло», «Бліцопитування», «Шпигун», «Анаграми», кросворди.

Аудіювання намагаюся якомога частіше проводити із застосуванням відеофрагментів,

оскільки це допомагає всім учням зрозуміти подану інформацію.

Усі завдання носять диференційований характер.

Гра по ролях

Також я використовую рольову гру як один зі шляхів підвищення ефективності навчання англійської мови.

Основна мета використання рольових ігор на уроці є навчання вміння спілкуватися. Ігрові прийоми значно полегшують засвоєння складних граматичних конструкцій, розширюють словниковий запас, допомагають створити наближені до життя ситуації і дають можливість дітям оволодіти необхідними комунікативними навичками й адаптуватися до реалій і потреб навколишнього середовища. Гра мобілізує резервні можливості особистості та знімає психологічні бар'єри: під час виконання ігрових завдань невпевнені в собі діти інколи забувають, що вони перебувають на уроці. Пропоновані ролі, ігрові ситуації мають бути близькими учням. Учні прагнуть бути дорослішими, воліють виконувати ролі відомих особистостей, журналістів, психологів. На мою думку, виконання таких ролей готуватиме учнів до участі у спілкуванні у майбутньому. Крім того, у рольовій грі засвоюють норми поведінки. Гра вчить, змінює, виховує, або, як говорив Л. С. Виготський, веде за собою розвиток. Головним елементом рольової гри є ігрова роль: не важливо, яка саме, важливо, щоб вона допомагала відтворювати різноманітні людські стосунки, що існують у житті. І тільки якщо покласти в основу гри стосунки між людьми, вона стане змістовною і корисною. Отже, рольові ігри, що формують мовні навички, спрямовані на те, щоб:

- активізувати вивчений лексичний та граматичний матеріал;
- розвивати ініціативне мовлення учнів;
- допомогти учням подолати страх перед висловлюванням іноземною мовою;
- створювати природні ситуації, з якими учням доведеться зустрітись у реальному житті;
- збільшувати тривалість мовлення учнів.

Я використовую ігри на різних етапах уроку (під час мовної зарядки, на етапі вивчення нового граматичного та лексичного матеріалу, закріплення, узагальнення знання, умінь і навичок), оскільки гра сприяє становленню невимушеної уваги й пам'яті, розвитку мови, умінь спілкування та інтелектуальному зростанню.